

სპიციტიზმი

1-2

2007

რედაქტორ-გამომცემლები

სამსონ ლეჟავა
ინგა ქარაია
სალომე ცისკარიშვილი

Publishers:

Samson Lezhava
Inga Karaia
Salome Tsiskarishvili

სარედაქციო კოლეგია:

დimitრი თუმანიშვილი
ქეთევან კინტურაშვილი
ოლია კოსტინა (რუსეთი)
გარი ედსონი (აშშ)
ირინა კოშორიძე
ასმათ ოქროპირიძე
ნანა ყიფიანი
ირაკლი ყიფშიძე
გოგი ხოშტარია
ბარბარა ვორონცოვი (დიდი ბრიტანეთი)

Editorial Board:

Dimitri Tumanishvili
Ketevan Kintsurashvili
Olia Kostina (Russia)
Garry Edson (USA)
Irina Koshoridze
Asmat Okropiridze
Nana Kipiani
Irakli Kipshidze
Gogi Khoshtaria
Barbara Woroncow (Great Britain)

კომპიუტერული დიზაინი
ტექნიკური რედაქტორი
ლაშა ქარაია

Computer Design
Technical editor
Lasha Karaia

შურნალის გამომცემა დაფინანსდა **დადიანების სასახლეთა გადარჩენის ფონდის (თავმჯდომარე გიორგი კალანდია)** შეხმობით

THE JOURNAL IS PUBLISHED BY THE FINANCIAL SUPPORT OF DADIANI RESCUE FUND (CHAIR GIORGI KALANDIA)

გარეკანზე: **თამარ კვესიტაძე, პროექტი “Re-Turn” (ფრაგმენტი)**
On cover: **Tamar Kvesitadze, project “Re-Turn” (detail)**

© საქართველოს მუზეუმების ასოციაცია

© Georgian Museums Association

© ICOM-ის საქართველოს ეროვნული კომიტეტი

© ICOM National Committee in Georgia

საკონტაქტო ინფორმაცია/Contact Information: ტელ/phone: (+995 77) 725 450; (+995 93) 908 630
ელ-ფოსტა/E-mail: karaiinga@yahoo.com; salome_ts@yahoo.com

ISSN 1512-2190

დიმიტრი თუმანიშვილი ქრისტიანული ხელოვნება აფხაზეთში -----	3
სამსონ ლეჟავა სხვადასხვა დარგთა ერთიანობის საკითხისათვის ქართულ ხალხურ ხელოვნებაში -----	19
ნესტან თათარაშვილი “აკოლო” -----	35
ნინო ელერდაშვილი ახალი ქართული ქანდაკების სათავეებთან (სერაფიმე პოლოლიკაშვილი) -----	41
თამაზ სანიკიძე “ხელოვნების ძლიერ დაქანების დროს” (XX ს. 20-იანი წლების ქართული ხელოვნება ევროპულ კონტექსტში) -----	51
ნინო ჭიჭინაძე საკუთარი გზის ძიებაში (რამდენიმე დაკვირვება ლევან მარგიანის შემოქმედებაზე) -----	56
მაია იზორია ქართული მხატვრული თანამედროვე კერამიკა 1980-1990-იან წლებში -----	61
თამარ ბელაშვილი “პოეტური, ამალღებული ლეგენდა სიყვარულზე, ყოველგვარი ყოფითობისა და ისტორიულობის გარეშე” (“აბესალომ და ეთერის” ერთი დადგმის სცენოგრაფიის შესახებ) -----	67
ნათია როსტიაშვილი მანანა გიგიბერია თინათინ კლდიაშვილის თეჯა -----	76
გუბაზ ვარშალომიძე სვეტლანა ნაუმოვა ზოგიერთი მიკროსკოპული სოკოების მავნე ზემოქმედება ხელოვნების ნიმუშებზე -----	80
ნანა ყიფიანი რეალობის ქრონოტოპები - ვიდეო ხელოვნება საქართველოში -----	86
ხათუნა ხაბულიანი ჯერ კიდევ არსებული კუნძულები (ნათელა გრიგალაშვილის ფოტონამუშევრების შესახებ) -----	97
თამრიკო ლორთქიფანიძე საქართველო ვენეციის ბიენალეს თანამედროვე ხელოვნების 52-ე საერთაშორისო გამოფენაზე -----	101
ინგა ქარაია Museion - Museum - მუზეუმი (ტერმინ “მუზეუმის განმარტებისათვის) -----	105
ICOM-ის გენერალური კონფერენცია 2007 -----	113
რეზიუმე -----	116

რედაქცია სისტემატურად გამოაქვეყნებს კრიტიკულ მასალებს ყოველგვარი შეკვეცის გარეშე, თუნდაც გამოთქმული აზრი “სპექტრის” პოზიციას არ ემთხვეოდეს. ამასთან, აუცილებლად დაუთმობს ყურნალში ადგილს საინინალმდეგო თვალსაზრისის შემცველ მასალებსაც.

მანია იზორია

ქართული მხატვრული თანამედროვე კერამიკა 1980-1990-იან წლებში

სახელოვნებათმცოდნეო ლიტერატურაში თანამედროვე ქართული კერამიკის შესახებ შესრულებული ნაშრომები ძირითადად ამ დარგის 1960-იანი წლების სახელგანთქმული სკოლის წარმომადგენლებსა და წამყვან ტენდენციებს ეხება. დღეს არავინ დავობს, რომ თანამედროვე ქართულმა კერამიკამ საყოველთაო აღიარება სწორედ გასული საუკუნის 60-70-იანი წლების პერიოდში მოიპოვა და ნამუშევრების მკაფიოდ გამოხატული ნაციონალური ხასიათით, მასალის თვისებების, მისი შესაძლებლობების ამომწურავად წარმოჩენითა თუ თანადროული ტენდენციების თავისებური ინტერპრეტაციით წარმატებულად განახორციელა მის წინაშე დასმული ამოცანები. ამით მან უდიდესი წვლილი შეიტანა თანამედროვე ქართული კერამიკის მხატვრული სახის ჩამოყალიბებაში და დაასრულა ამ დარგის განვითარების უმნიშვნელოვანესი ეტაპი.

ხელოვნება ცოცხალი ორგანიზმია და თუ ნოყიერი ნიადაგი აქვს, მისი ევოლუციის პროცესი მუდმივად გრძელდება. წინარეხანების მონაპოვარის საფუძველზე თანამედროვე ქართული კერამიკის შესახებ ამის თქმა შესაძლებელია. მით უფრო, რომ თვითგამოხატვის ახალი გზების მოძიების მიზანი უკვე 1980-იანი წლებიდან იჩენს თავს და ამ დარგის შემდგომი აღმავლობის საწინდარი ხდება. იმ პერიოდში გამოსულ ახალგაზრდა თაობას მსოფლიოს წამყვანი უახლესი ტენდენციების ათვისებისაკენ სწრაფვა ამოძრავებს და არც ტრადიციებისადმი გულგრილი. მათი ამგვარი დამოკიდებულების ჩამოყალიბება ან უკვე მხცოვანი წამყვანი სპეციალისტების სახელებს უკავშირდება, რომელთა შემოქმედებითი მოღვაწეობა დღესაც განუყოფელია პედაგოგიურ საქმიანობასთან არა მხოლოდ სამხატვრო აკადემიის ნიაღში, არამედ მის კედლებს მიღმაც. აქვე დავსძენთ, ახალგაზრდა კერამიკოსებთან შემოქმედებითად მუშაობის სურვილი განსაკუთრებით მას შემდეგ ღვივდება, რაც 1960-იან წლებში გამოსული სპეციალისტების ხელოვნება სიმნიფის ზღვარს აღწევს და მომავალი თაობის აქტივობას აწყობს.

ეს პროცესი 1970-იანი წლების შუახანებიდან იწყება. ჭარმაგ კერამიკოსებს ახალგაზრდებთან ურთიერთობა ძალასა და სტიმულს მატებს. საკუთარი განვლილი გზის საფუძველზე მათ კარგად უწყობს, სიახლეების პირველი და უკომპრომისო გამტარებელი სწორედ ახალგაზრდა თაობაა. შესაძლოა, ისინი მოკლებულნი არიან ოსტატობას, მაგრამ ნოვატორობას ინტუიტიურად ყველაზე მეტად აფასებენ. ამიტომ მთელი ძალისხმევა დამოუკიდებლად მოაზროვნე შემოქმედის ფორმირებისაკენაა მიმართული. თანამედროვე ცხოვრების მოთხოვნებიდან გამომდინარე თავდაპირველად საგანგებო ყურადღება ეთმობა მონუმენტური განხრის კერამიკოსების აღზრდას, რასაც 1976 წელს სამხატვრო აკადემიის მინა-კერამიკის განყოფილებაზე მონუმენტურ-დეკორატიული კერამიკის სახელოსნოს ჩამოყალიბება მოყვება. მას უცვლელად ხელმძღვანელობს რ. იაშვილი, რომელსაც მისი დაარსება ჯერ კიდევ 1960-იანი წლებიდან მიაჩნია აუცილებლობად* 1: იგი თავის სტუდენტებს საკუთარი ნოვატივების თანაზიარად, თანამონაწილედ ხდის და შეუპოვრად იღწვის მათი საუკეთესო ნამუშევრების დედაქალის სკვერებსა თუ მოედნებზე დადგმის უფლების მოპოვებას. შეგვიძლია დავასახელოთ ნ. ციციშვილის სტელა “ძველი თბილისი” (თბილისი. რიყე), გ. როიტიხის პლასტიკური ფორმა “მშვიდობა” (თელეთი. ახალგაზრდული ქალაქი), გ. იაშვილის რელიეფური პანო “კოლხეთი” (ქუთაისი).

(ცენტრალური საბანკეტო დარბაზის შიდა ეზო) და სხვა.

მოგვიანებით, რ. იაშვილის ხელმძღვანელობითვე ახალგაზრდა კერამიკოსების მონინავე ძალები საქართველოს მხატვართა კავშირთან ერთიანდებიან და 1980-იანი წლების დასაწყისში სრულიად დამოუკიდებელ, ბევრად მასშტაბურ ასოციაციას ქმნიან*2: მის შემადგენლობაში მყოფი ახალგაზრდული შემართებით აღსავსე შემოქმედებითი ძალები: გ. როიტისი, ო. ვეფხვაძე, ვ. ხურხუმელი, ი. ელისტრატოვა, ქ. რუხაძე, ალექსანდრე კაკაბაძე, ნ. ციციშვილი, გ. იაშვილი, გ. უსტიაშვილი თუ სხვანი, მიზანდასახულად მიისწრაფვიან მსოფლიო პროგრესული ტენდენციების ახალი ტალღა შემოიტანონ ამ დარგში. 1979 წელს იმჟამინდელ მხატვრის სახლში, ამ ჯგუფის პირველი ნაკადი გამოფენას აწყობს და თვითგამოხატვის ახალი გზების მაძიებელი კერამიკოსების სახელს იმკვიდრებს. თუმცა შეუძლებელია იმ გარემოში უფროსი თაობის მხატვრულ ძიებებს მათ ხელოვნებაში არ ეპოვა ასახვა და ნაწარმოების სახვითი საწყისის გაძლიერებისაკენ ლტოლვა არ გამოეწვია, რაც ამავე დროს უახლეს ტენდენციებთანაც გარკვეულწილად ამჟღავნებს თანხვედრას. 1980-1990-იანი წლების ახალგაზრდა კერამიკოსების ნამუშევრებს თუ გადავხედავთ, დავრწმუნდებით რომ ასეც მოხდა. ვფიქრობთ, ამ მხრივ არანაკლები როლი შეასრულა საზოგადოდ ქართული კერამიკის განვითარების თავისებურებამაც, რომელიც ძველსა თუ თანამედროვე პერიოდში წინარეხანებთან გენეტიკურ კავშირს, ტრადიციების უწყვეტ განგრძობადობას გვიჩვენებს და თან მუდამ ეპოქის შესატყვისი მხატვრული ენით მეტყველებს. წინამორბედი თაობის მსგავსად ახალგაზრდებმაც იმთავითვე გააცნობიერეს, რომ ტრადიცია ეპოქის იდეების ზეგავლენით განიცდის ტრანსფორმირებას და უახლესი პოზიციებიდან განიხილება, სწორედ ეს არის ის სალი მარცვალი, რამაც ამ ეტაპზეც თანამედროვე ქართულ კერამიკას ეროვნული სახე შეუნარჩუნა და ტრადიციის უწყვეტობა განაპირობა.

იმავედროულად ახალგაზრდა მხატვრებს სრულიად საპირისპირო, თვისობრივად განსხვავებული ფსიქიკური წყობა აქვთ. ისინი თავისუფლებისაკენ სწრაფვას სამყაროსადმი საკუთარი, სუბიექტური დამოკიდებულებით გამოხატავენ და მუდმივად ცდილობენ საკუთარი “შინა”, “მე” წარმოაჩინონ. პიროვნული აზროვნების ლოგიკით განზოგადებული მარადიული მცნებები მათთვის ჭეშმარიტებაა და აქედან გამომდინარე იწყებენ თვითგამოხატვის შესატყვისი ფორმების მოძიებას, რის დროსაც მსოფლიოში გავრცელებულ მხატვრულ ტენდენციებს წინარეხანის კერამიკული სკოლის მიღწევებთან აკავშირებენ. პირველრიგში კი იმ ტექნოლოგიური ექსპერიმენტების მემკვიდრეები ხდებიან, რომელმაც მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრა ქართულ მხატვრულ კერამიკაში სახვითი ტენდენციების განვითარება. მაღალი ტემპერატურის რეჟიმების გამოყენებით ახალგაზრდები ცეცხლგამძლე თიხების, განსაკუთრებით შამოთის მასისა და ახალი შემფერავების თვისებათა გამოსავლენად მრავალმიმართულებიან ცდებს ატარებენ. ამავე დროს “სახვითი” ამოცანების განსახორციელებლად საექსპოზიციო, დეკორატიული კერამიკის სახეობას ანიჭებენ უპირატესობას, რომელიც მხატვარს მონუმენტური და უტილიტარული სფეროების სპეციფიკური პრობლემებისაგან განსხვავებით არამცთუ არ ზღუდავს, არამედ პირიქით, სრულ თავისუფლებას ანიჭებს. თუმცა ამ ტენდენციის შემოდინება უტილიტარული და მონუმენტურ-დეკორატიული კერამიკის საზღვრებშიაც არანაკლები სიმძლავრით შეინიშნება. ახალი იდეების მატარებელი თიხის ნიმუშების მხატვრული ფორმა ასეთი რთული თანწყობით აღმოცენდება და მიზანდასახულად მიისწრაფვის უფრო მეტად დაცილდეს ყოფით სფეროს, გამოკვეთილად შეიძინოს წმინდა საექსპოზიციო ნაწარმოების სახე და სახვითი ხელოვნების სრულფასოვანი თანამოაზრე ამგვარად გახდეს.

ახალგაზრდა თაობის განმასხვავებელი ნიშანი–ინდივიდუალიზმი, ყოველი მათგანის შემოქმედებას ცალკე მდგომი სუბიექტის ხასიათს ანიჭებს, რომელსაც მკაფიოდ ჩამოყალიბებული საკუთარი კონცეფცია გააჩნია. ამდენად ერთი შეხედვით, მათ ერთმანეთთან საერთო არაფერი აქვთ. თუმცა

სხვადასხვა მხატვრის ნამუშევრების შესწავლის შედეგად ეს შთაბეჭდილება ქრება. უპირველესი, რაც ამ თაობას აერთიანებს შერჩეული თემების კოსმოპოლიტურობაში ვლინდება, რომლის ლეიტმოტივსაც ადამიანისა და გარემოს, ადამიანისა და კოსმოსის ურთიერთობა წარმოადგენს. შესაბამისად, ამ თემების გააზრება მჭერეტელობით, ერთგვარად ფილოსოფიურ დამოკიდებულებას ამჟღავნებს და პოეტურ-რომანტიკულ ინტერპრეტაციას ღებულობს. ნაწარმოების სახვითი საწყისის გაძლიერებისაკენ მიმართული ძიებების ფართო სპექტრის გადანყვევით ერთნი ცდილობენ ნაწარმოებში გარკვეული განწყობა, თემიდან გამომდინარე ასოციაციები გამოიწვიონ. მეორენი კი ამ ეფექტებს მიზანდასახულად უქვემდებარებენ საკუთარ “მიკრო” სამყაროში გაცნობიერებული იდეის სიმბოლურად გადმოცემას. ამგვარი მიდგომა თემატური სერიების, ციკლების, განსაკუთრებული სიმრავლით ანსამბლურად გადანყვევითი სკულპტურულ-სივრცობრივი კომპოზიციების გაჩენას განაპირობებს. ქანდაკების პრინციპზე დაყრდნობით განვითარებული პლასტიკური ძიებები და მოცულობათა ზედაპირზე გადანყვევითი ფერადოვანი ამოცანები სკულპტურული და ფერწერული პრობლემების სინთეზში მოყვანას ისახავს მიზნად, რასაც ყველაზე ცხადად ანსამბლურად გადანყვევითი კომპოზიციები გვიჩვენებს. მათი შემადგენელი პლასტიკური ელემენტები სხვადასხვა ასპექტით, სიმბოლური ქვეტექსტებითა და სტილისტური ნიშნებით უახლოვდება ერთმანეთს, მაგრამ იმავდროულად ყოველი მათგანი თავისი დასრულებული მხატვრული ფორმით დამოუკიდებელ ხასიათს ატარებს და უნარი აქვს ცალკეც გამოეფინოს. თავად ანსამბლსაც გარემოს სპეციფიკიდან, ან კონკრეტული სიტუაციიდან გამომდინარე განსხვავებული ნყოფით შეუძლია სივრცეში განლაგდეს. ეს ზოგადი თვისება, რომელიც მთელისა და მისი ნაწილების თავისუფალი ურთიერთობის პრინციპზეა დამყარებული, ახალგაზრდების ანსამბლურად გადანყვევით უკლებლივ ყველა კომპოზიციას ახასიათებს. როგორც ჩანს, ავტორები მიისწრაფვიან მათი იდეებით ხორცშესხმულმა ხელოვნების ნიმუშებმა ზუსტად მათსავით იარსებონ სივრცეში. ამის საილუსტრაციოდ არაერთი მხატვრის ნამუშევრები შეგვიძლია მოვიყვანოთ: ქ. რუხაძის (“ბაზალეთის ტბის ლეგენდა”, “ხეები”, “ნელინადის დრონი”, “მეტამორფოზები”), ნ. ციციშვილის (“ბერიკები”, “კერამიკოსები”, “კოსმოსი”, “დალი”). ო. ვეფხვაძის (“წინაპრები”, “ტროას ცხენები”). მ. იზორიას (“ცეკვა”, “ბუნების დიდი დედა”, “რიტუალი”), ლ. ბაგრატიონის (“წმინდა ტყე”, “კენტავრი”, “პენელოპას ჩხირები”), მ. ყიფიანის (“მესამე პლანეტა”), თ. გრიგოლიას (“იაპონური ბალი”, “გლობალიზაცია”, “ტყე”), ნ. ერისთავის (“მინოტავრები”, “არტემიდას სვეტები”, “სიცოცხლის საწყისი”, “სულის ზარდახმა”) და სხვა მრავალი. პლასტიკური ფორმები, რომლებიც ამ ანსამბლებში მონაწილეობს მნიშვნელოვანწილად შამოთის მასით დაძერწილი და შერეული ტექნიკით მოხატული მოცულობებია. მათი ზომები, პროპორციები თუ მოყვანილობა გარემოსთან ბუნებრივად შერწყმისკენაა მიმართული. ყოველი მათგანი თითქოსდა მიისწრაფვის გაარღვიოს მოცულობის “შიდა” სივრცე, გადალახოს “გარე” სივრცის ზღვარი და ამგვარი ურთიერთჭიდილის საფუძველზე განიცადოს მსუბუქი უტრირება, ან ძლიერი დეფორმაცია, რაც ფორმების ზედაპირის ფაქტურულ-ფერადოვან ეფექტებთან ერთად ჰარმონიულად აკავშირებს ანსამბლებს გარემოსთან.

ახალგაზრდა მხატვრების ნამუშევართა ზო-

ქეთი რუხაძე. დეკორატიული ფორმა, ანსამბლიდან “ბაზალეთის ტბის ლეგენდა”, შამოთი, შერეული ტექნიკა, 1979 წ.

ნინო ციციშვილი. დეკორატიული სკულპტურები, ანსამბლიდან “კერამიკოსები”, შამოთი, შერეული ტექნიკა, 2001 წ.

გად ანალიზს მეტი დამაჯერებლობა რომ შევძინოთ, ზოგიერთ მათგანს შევეხებით. ქეთი რუხაძის ანსამბლში “ბაზალეთის ტბის ლეგენდა” ყოველი პლასტიკური ელემენტი სხვადასხვა ასპექტით, სხვადასხვა სიმბოლური ქვეტექსტით მონაწილეობს თემის “გახსნაში” და სტილისტური სიახლოვის მიუხედავად სივრცობრივი თვალსაზრისით სრულიად დამოუკიდებელია. თუმცა ნამყვანი მნიშვნელობა მძიმე და მასიურ ცენტრალურ მოცულობას ენიჭება, რომლის ზედაპირზე რელიეფურად დაძვინილი ცხენების პლასტიკა თუ სიმბოლურად დატვირთული მოცისფრო-ლურჯი ფერების ხმოვანობა სიმსუბუქის განცდას იწვევს და დანარჩენ ფორმებსაც “გადასცემს”. მთელი ანსამბლი წარსულის რომანტიული ელფერით იმოსება და გარემოს მეტყველი დეკორატიული მახვილი ხდება. წარსულის ნოსტალგიითაა გამსჭვალული ნინო ციციშვილის კომპოზიცია “კერამიკოსები”. ქალთა ფიგურების მრავალგვარად მოხატული ტორსების არქაულ ხასიათს უძველესი ხელოვნების საწყისებთან მივყავართ და იმ ხანასთან გვაკავშირებს, როდესაც ადამიანი კოსმოსის განუყოფელ ნაწილად თვლიდა თავს. მკვრივი, განზოგადებული ფორმებით ნაძერწი ქალთა ტორსები მთლიანობის განცდას

ბადებს. მათი წმინდა, ინტენსიური ფერებით მოხატული ზედაპირის დეკორატიულობა კი ამ განცდით გამონვეულ ხალისიან განწყობას ასხივებს. ავტორისეულ კონცეფციას უფრო მკაფიოდ წარმოაჩენს ინსტალაციის ელემენტების გამოყენება. მინაზე განლაგებული მოცულობების სოლისებური წყობა ზეცასთან კავშირს განსახიერებს და მის სიბრტყეზე არეკლილი, განათების ზემოქმედებით წარმოქმნილი ფერწერული ეფექტებით ხატოვნად გადმოსცემს თემას. ოთარ ვეფხვაძის პლასტიკურ-ფერწერულ კომპოზიციებში სახვითი ძიებები ესთეტიკური კატეგორიის რანგშია აყვანილი, რომელსაც ავტორი მასალათა სინთეზის გზით აძლიერებს და პოეტური მეტაფორების სახით “ხსნის” შინაარს.

ბერძნულ მოტივებზე შექმნილი იმპროვიზაციებიდან “ტროას ცხენი” ამ მხრივ საგანგებო ინტერესს იწვევს. მხატვარს სურს გაიაზროს ლეგენდარული პერსონაჟის საბედისწერო როლის მნიშვნელობა ძველი ცივილიზაციების ისტორიაში. ნაწარმოების კომპოზიციური სტრუქტურა და სიმბოლური ელემენტების შერჩევა ცხადყოფს, რომ ო. ვეფხვაძე ტროას ცხენის მონაწილეობით შემდგარ მოვლენაში კოსმიურ, ბედისწერის გარდუვალობიდან გამომდინარე კანინზომიერებას ხედავს. ამის უპირველესი მაჩვენებელია ცხენის დადგმა ბორბლებზე შეყენებული, ელიფსური ფორმის ლითონის მსხვილ ბადეზე, რაც აშკარად სამყაროს უსასრულო ბრუნვის იდეას უკავშირდება. თავად ცხენიც ოდნავ გვერდით გადახრილი და თავმოდრეკილი ტრიალისათვის ემზადება. მის სხეულზე რელიეფურად დატანილი მსუბუქი დეკორიცი მოვლენასთან დაკავშირებულ სცენებს ასახავს, რომელიც ისევე როგორც ცისფერი და ოქრას საღებავების ერთო-

ოთარ ვეფხვაძე. “ტროას ცხენი”. შამოთი, შერეული ტექნიკა. 1999 წ.

ბლივი ჟღერადობა ავისმომასწავებელ განწყობას ლირიული ინტონაციით წარმოაჩენს. მარია იზორია მასალის თვისებებით განსაზღვრული შემოქმედებითი იმპულსებით არ საზრდოობს. მხატვარი მიისწრაფვის “დაიმორჩილოს” მასალა და დაუქვემდებაროს იგი იდეის სიმბოლურად გადმოცემას. მისი ხელოვნება მთლიანად გამსჭვალულია თემის პლასტიკური ხორცშესხმის მიზნით, რაშიაც ფერწერა მოცულობის გამომსახველობის გამახვილების როლს ასრულებს. ნებისმიერი სკულპტურული ფორმა იდეიდან გამომდინარე ლოგიკით ყალიბდება და მრავალგვარი ვარიაციებით “იშლება”. ამიტომაც სჭარბობს კერამიკოსის შემოქმედებაში ანსამბლურად გადანყვეტილი რთული კომპოზიციები. მისი ყველაზე ვრცელი ანსამბლის “ბუნების დიდი დედის” თემას კოსმოგონია წარმოადგენს, რომელიც ღვთიური სანყისის მატარებელი არსებების, ანთროპომორფული და ზომომორფული გამოსახულებების, გეომეტრიული სხეულების მონანილეობის აუცილებლობას წარმოშობს. ქანდაკების პრინციპით ნაძერწი პირობითი ფორმების განსხვავებული პლასტიკა აზიდული პროპორციების, მთლიანი, დეტალიზების გარეშე გადმოცემული მონუმენტური მოცულობისა და მათ ზედაპირზე დატანილი ფერწერული ეფექტების საშუალებით ერთიანდება, რაც ამავე დროს განყენებულ სახეებს ღრმა სიმბოლურ ჟღერადობას სძენს. ამ მხრივ გამორჩეულია ცენტრალური ფიგურა-ბუნების დიდი დედა, რომელიც სტატიკასა და დინამიკას ერთდროულად იტევს და კოსმოსთან შერწყმისაკენ სწრაფვას ყველაზე მეტად ამჟღავნებს. გამოსახულების ლაკონიური სილუეტის საზღვრებს შიგნით წარმოქმნილი ჭვირული არე სივრცეს თავისუფლად ატარებს, მოცულობის დეფორმაციას, მის ვედრების პოზაში ჩამოყალიბებას ინვესს და მინიერი და ზეციური სამყაროების განუყოფელი კავშირის განცდას ბადებს. ღია ბაგრატიონისა და ნატო ერისთავის ხელოვნების ხაზგასმული სისადავე ავტორების მკაფიოდ გააზრებული კონცეფციიდან გამომდინარეობს. მიუხედავად იმისა, რომ მათ მიერ შექმნილი ანსამბლები საგრძნობლად განსხვავდება ერთმანეთისაგან, მთელი რიგი ზოგადი ნიშნებით შეგვიძლია გავაერთიანოთ. მარტივი, მნიშვნელოვანწილად გეომეტრიული კონსტრუქციებით აგებული სივრცობრივი კომპოზიციების თანამედროვე ჟღერადობა არქაულობასაც ავლენს და მეტად თავისებური რეტროსპექტივის ხასიათს ატარებს, რომელიც გარდასულ დღეთა ასოციაციასა და ლირიული განწყობით დატვირთულ ატმოსფეროს ქმნის ირგვლივ.

მარია იზორია. დეკორატიული სკულპტურა, ანსამბლიდან “რიტუალი”, 2005 წ.

თემების კოსმოპოლიტიზმის მიუხედავად, ახალგაზრდა კერამიკოსების ნამუშევართა მხატვრული ფორმის ეროვნულობა ბევრად რთულ კონტექსტში ვლინდება. უკიდურესად განზოგადებული პლასტიკა ისეთ ტრადიციულ თვისებებს ამჟღავნებს, როგორცაა ტექტონიკურობა, სივრცეში მოცულობების კლასიკური შეთანხმება, ზომიერება, კოლორიტი გამოკვეთილად ქართულია, არცთუ იშვიათად ფრესკული ეფექტებით გამდიდრებული.

ამგვარად, სივრცის ათვისების ამოცანა მე-20 საუკუნის მიწურულშიაც აქტუალობას არ კარგავს, მაგრამ რადიკალურად განსხვავდება როგორც პრობლემის გააზრებით, ასევე მისი მხატვრული ინტერპრეტაციით. ახალი ტიპის ანსამბლები თავისი მასშტაბებით საგრძნობლად ჩამორჩება ლანდშაფტისათვის გათვალისწინებულ წინამორბედ ნიმუშებს, მაგრამ მონუმენტური თვისებებით ბევრად მოქნილი ხდება. მათ უნარი აქვს ორგანულად იარსებოს როგორც “დახურულ”, ასევე “ღია”

გარემოში, კერამიკული საშუალებებით მიღწეული სახვითი ხერხების უაღრესად მრავალფეროვანი დეკორატიული ეფექტებით კი რთული სიმბოლური კონტექსტით გადმოსცეს თემა. ინტერესმოკლებული არ არის ის ფაქტი, რომ ახალგაზრდა თაობაც თავისებურად აგრძელებს მასალათა კომბინირების გამოყენებას, რომელსაც ინსტალაციის მეთოდით აძლიერებს. თიხისა და ლითონის შეთავსების ტრადიციული გზით შექმნილი ნამუშევრები მინისა (ნ. ციციშვილი “დალი”) და ქსოვილის (თ. გრიგოლია “ტყე”) სინთეზით მდიდრდება და განათების ეფექტებით დიდ გამომსახველობას აღწევს. აქვე გვინდა შევნიშნოთ, სახვითი ძიებების განსახორციელებლად და მოცულობის სივრცეში დასამკვიდრებლად ამ თაობის მხატვრებისათვის უტილიტარულობა დაბრკოლებას არ წარმოადგენს. პირიქით, ისინი ოსტატურად იყენებენ ჭურჭლის კონსტრუქციას, სტრუქტურას, სილუეტის გამომსახველობას და სტილიზაციისა თუ ზედ დატანილი ფაქტურულ-ფერადოვანი, ან გრაფიკული ელემენტების წყალობით პოეტური მეტაფორების, განყენებული ხასიათის პერსონიფიკაციების სახით ვრცელ სერიებს, ციკლებს ქმნიან.

დასასრულს შეიძლება ითქვას, 1980-90-იანი წლების ქართული კერამიკა შემოქმედებითი ძალების ინდივიდუალობებითა და სახვითი ძიებების განხორციელების მრავალმხრივი განშტოებებით უაღრესად რთულ მოვლენას წარმოადგენს. ერთი რამ კი ცხადია, მსოფლიოს პროგრესული უახლესი ტენდენციების ათვისების მიზანთან ერთად მან ბუნებრივად გააგრძელა უძველეს ხანაშივე არსებული ამ დარგის მხატვრული მიმართულების მემკვიდრეობითობის უწყვეტი ტრადიცია.

*¹ თბილისის სამხატვრო აკადემიის მინა-კერამიკის განყოფილებაზე მონუმენტურ-დეკორატიული კერამიკის სახელოსნოს ჩამოყალიბების საკითხი რ. იაშვილმა პირველად 1963 წელს წამოჭრა. რექტორატის მხარდაჭერის მიუხედავად, კერამიკის კათედრამ იგი ნაადრევად მიიჩნია. და ამ საკითხს მხოლოდ 12 წლის შემდეგ დაუბრუნდა (171-გვ.6,8) მონუმენტურ-დეკორატიული კერამიკის სახელოსნოს არსებობას მხოლოდ 1976 წლის 1 ოქტომბრიდან ჩაეყარა საფუძველი (ოქმი 2/14, 1976წ. 11/VI., ოქმი 3/15, 1976წ. 22/VII)

*² გ. იაშვილი “საექსპოზიციო-სახვითი მიმართულება თანამედროვე ქართულ მხატვრულ კერამიკაში”, თსსა სამეცნიერო ნაშრომთა კრებული “ქართული სახვითი და დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება”, 1984 გვ. 142-153

Nino Chichinadze

Searching Own Way (Some remarks about Levan Margiani works)

In modern Georgian art one could often find allusions on Christian pictorial tradition and religious subjects. This tendency must be explained by attempt to re-interpret meaning and place of Christian values, religious art and culture in modern society. Tradition and innovation, interrelation between ecclesiastic and secular art and artist, anonymity and individualism – these issues are topical problem of modern art. Christian tradition appears in various forms and ways in the works of Georgian modern artists. There are works faithfully copying medieval Georgian art, others reflect attempt to re-interpret of visual tradition and artistic language of Christian culture. Lavan Margiani's works represent this kind attempt. In the article are discussed L. Margiani's works created in last years.

It is quite difficult to attribute Lavan Margiani's works genre, as they combine various sources and artistic forms of medieval Georgian religious art: miniature painting, icon painting, repousse and enamel are mixed and elaborated in new forms, acquiring new meaning and spiritual dimension. L. Margiani represents his own versions of such eternal values as love, Salvation, virtues, compassion etc. It is accidental that he applies to Biblical parables as the give him freedom of expression. Original technique, mixture of materials (paper, wood, repousse, enamels), and visual schemes allows him to create works incorporating tradition and original approaches.

Maia Izoria

Georgian Modern Ceramic in 1980-1990s

By 1980-1990 Georgian ceramics with its individualities of creative power and multilateral ramifications of fine arts tendencies, represented curiously arduous event. For the young generation, the typical individualism conferred their art with the disposition of alone standing person. But in the cosmopolitan or philosophical acknowledge of the selected theme the common attribute elicits.

The wide spectrum of investigations, which are directed for the strengthen of the creation's fine art incipient, for the one part of young people's creation it purposes to challenge the associations which supervenes from the community, while others, in their own "micro" world, subordinate this effects to the symbolically rendition of the acknowledge ideas. Such method of approach stipulates the creation of thematic series, cycles, and with especial multiplicity sculptural-spatial compositions which are decided in ensemblical way. Some works of exemplifications are: Q. Rukhadze, N. Tsitsishvili, O. Vepkhvadze, M. Izoria, L. Bagrationi, N. Eristavi, T. Grigolia, M. Khipiani, etc. In their creations, worlds' leading artistic tendencies, connected with the cultural workers of the old Georgian ceramic school, naturally continues the uninterrupted tradition of the continuity of this sphere.

Tamar Belashvili

About Set design of the play "Abesalom and Eteri"

In fall in 1966 a new variant of "Abesalom and Eteri" was performed at Tbilisi Opera and Ballet State Theatre, which had provoked different opinions. The article discusses the sketches made by artist Ioseb Sumbatashvili for the play scenery (six sketches of decoration, photographs, archival documents), that are characterized by sharp color, plenty of dabs of paint and almost absolute abstraction of geometrized forms.

Natia Rostiashvili, Manana Gigiberia

Textile of Tinatin Kldiashvili

Among workers of artistic felt we can distinguish the individual style and masterly skill of T. Kldiashvili. The 1970s were years of wilderness for artist. T. Kldiashvili was no exception during this period she and many other painters began to take an interest in folk craft and as a result artistic felt soon outdistanced regional ethno-cultural borders and became a highly professional art. Thanks to her free creative imagination and high degree of professionalism her works-artistic wall hangings decorative textile or cloth- are characterized by remarkable artistic taste and individuality.